

UCHWAŁA NR XL/277/22
RADY MIEJSKIEJ WE WŁOSZCZOWIE
z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.04.2022 r. - 31.12.2023 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, poz. 2469, Dz. U. z 2022 r. poz. 218 i poz. 24) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, Dz.U. z 2019 r. poz. 1655, Dz.U. z 2021 r. poz. 2469) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.04.2022 r. - 31.12.2023 r. w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

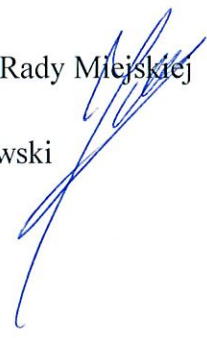
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Włoszczowa.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXXVII/249/21 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok oraz Uchwała Nr XXIV/209/17 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 15 lutego 2017r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii we Włoszczowie na lata 2017-2022.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022 r.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej

Jerzy Wiśniewski

UZASADNIENIE

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy, zgodnie z treścią art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r.

o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Z dniem 1 stycznia 2022 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 2469) wprowadzające zmiany w w/w ustawach. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 znowelizowanej ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań jest prowadzona w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Zgodnie z treścią art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022 r. gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii zachowują moc do dnia uchwalenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (...), nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022 r.

Zatem podjęcie przedmiotowej uchwały uznaje się za zasadne.

Załącznik
do uchwały Nr XL/277/22
Rady Miejskiej we Włoszczowie
z dnia 31 marca 2022 r.

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na okres 01.04.2022 r. – 31.12.2023 r.**

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	3
Rozdział I Podstawy prawne oraz charakterystyka uzależnień	4
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Podstawowe informacje o gminie.....	4
1.3. Rynek alkoholowy.....	6
1.4. Działania podmiotów w gminie.....	9
Rozdział II. Charakterystyka uzależnień	13
2.1. Rodzaje uzależnień	13
2.2. Grupy uzależnień	14
2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka	14
Rozdział III. Diagnoza lokalnych problemów społecznych na terenie Gminy Włoszczowa	17
3.1. Dorośli mieszkańcy	17
3.2. Sprzedawcy napojów alkoholowych	20
3.3. Dzieci i młodzież	20
Rozdział IV. Cele i zadania Programu.....	24
4.1. Cele i zadania Programu.....	24
Rozdział V. Realizacja Programu.....	32
5.1. Adresaci Programu	32
5.2. Realizatorzy i finansowanie Programu.....	32
Rozdział VI. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	34
Rozdział VII. Nadzór i monitorowanie Programu.....	35

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Włoszczowa na okres 01.04.2022 r. – 31.12.2023 r., zwany dalej „Programem”, jest zapisem działań, które w najbliższych latach realizowane będą w ramach zadań własnych Gminy Włoszczowa w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Jednocześnie w Programie uwzględniono aspekt przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, co jest zbieżne z nowym brzmieniem ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.), obowiązującym od 1 stycznia 2022 r. wskutek wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469).

Rada Miejska we Włoszczowie, dostrzegając poważne problemy i zagrożenia dla społeczności lokalnej wynikające z nadużywania alkoholu oraz narkotyków i zjawiska uzależnień od czynności, przyjmuje niniejszy Program, uznając zdrowie i trzeźwość mieszkańców gminy za podstawowy warunek rozwoju moralnego i materialnego społeczeństwa.

Program opracowano zgodnie z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, dotyczącymi obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Rozdział I

Podstawy prawne oraz charakterystyka uzależnień

1.1. Podstawy prawne

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Włoszczowa na okres 01.04.2022 r. – 31.12.2023 r. powstał w oparciu o obowiązujące w tym zakresie akty prawne, programy krajowe oraz rekomendacje i diagnozy, w szczególności:

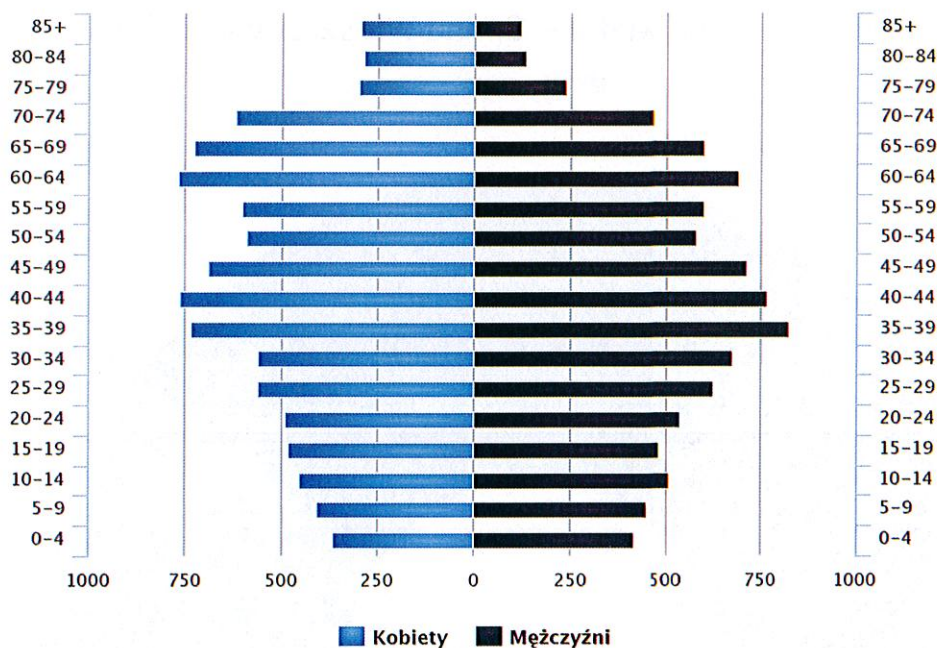
1. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.).
3. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249).
6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 633).
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

1.2. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Włoszczowa to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa świętokrzyskiego, powiatu włoszczowskiego. Gmina Włoszczowa ma 19 132 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 41,9% ludności powiatu. Gmina stanowi 28,0% powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Włoszczowa.

Piramida wieku mieszkańców gminy Włoszczowa, 2020

(Źródło: GUS)

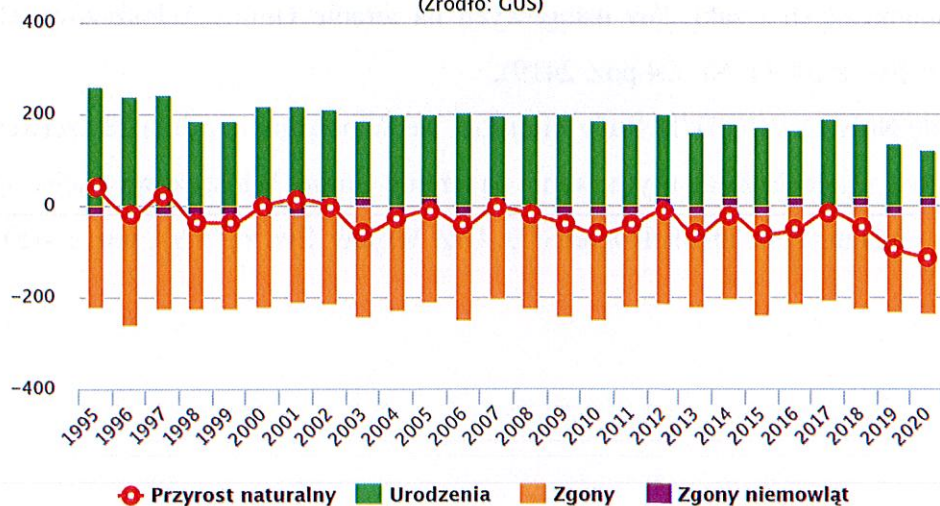

www.polskawliczbach.pl

Gmina Włoszczowa ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -114. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,93 na 1000 mieszkańców gminy Włoszczowa. W 2020 roku urodziło się 123 dzieci, w tym 49,6% dziewczynek i 50,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 460 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,57 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Przyrost naturalny w latach 1995–2020 w gminie Włoszczowa

(Źródło: GUS)

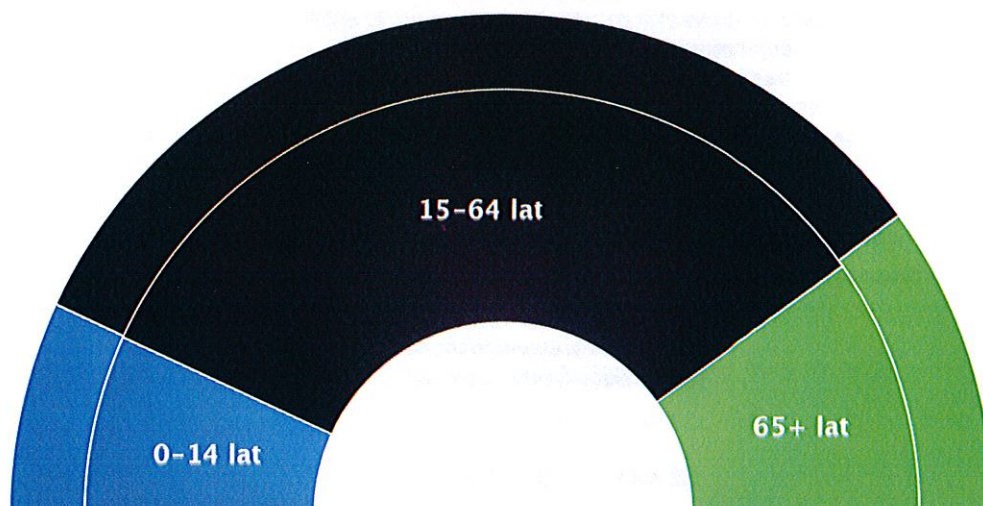

www.polskawliczbach.pl

59,7% mieszkańców gminy Włoszczowa jest w wieku produkcyjnym, 16,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym¹.

Biologiczne grupy wieku – Gmina Włoszczowa, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

1.3. Rynek alkoholowy

Sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Włoszczowa prowadzona jest m.in. w oparciu o następujące uchwały:

- 1) uchwałę Nr XXXVII/330/18 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Włoszczowa (Dz. Urz. Wojew. Św. z 2018 r. poz. 2414),
- 2) uchwałę Nr XXXVI/254/09 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 21 maja 2009 r. w sprawie ustalenia dni i godzin otwierania oraz zamykania placówek handlowych, gastronomicznych i zakładów usługowych na terenie Gminy Włoszczowa (Dz. Urz. Wojew. Św. z 2009 r. Nr 324 poz. 2419),
- 3) uchwałę Nr XXXVII/331/18 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Gminy Włoszczowa miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Wojew. Św. z 2018 r. poz. 2415).

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wloszczowa

Tabela nr 1. Informacja dotycząca punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Włoszczowa.

Stan na dzień	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych		
	ogółem	przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży
31.12.2020 r.	63	44	19
31.12.2021 r.	60	43	17

1. Limity zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Włoszczowa:

1) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- ♦ do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo: **60**,
- ♦ powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa): **60**,
- ♦ powyżej 18% zawartości alkoholu: **60**.

2) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- ♦ do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo: **25**,
- ♦ powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa): **25**,
- ♦ powyżej 18% zawartości alkoholu: **25**.

2. Dane związane z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2020 r.

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **15** (w tym 1 wniosek przeszedł do załatwienia w 2021 r.)
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **43** (w tym 3 zezwolenia wydano na podstawie wniosku złożonego w 2019 r.).

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **9**
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **17**

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **1**
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **1**

Ilość postanowień Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we

Włoszczowie opiniujących zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej we Włoszczowie:

- ♦ przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży: **43**
- ♦ przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży: **17**

3. Dane związane z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2021 r.

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **20**
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **59** (w tym 3 zezwolenia wydano na podstawie wniosku złożonego w 2020 r.)

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **6**
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **11**

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych:

- ♦ ilość złożonych wniosków: **0**
- ♦ ilość wydanych zezwoleń: **0**

Ilość postanowień Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włoszczowie opiniujących zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej we Włoszczowie:

- ♦ przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży: **59**
- ♦ przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży: **11**

1.4. Działania podmiotów w gminie

Przy realizacji zadań wymienionych w Programie biorą udział różne podmioty, a wśród nich: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włoszczowie, Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie, jednostki ochrony zdrowia, Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Włoszczowa, Sąd Rejonowy we Włoszczowie, Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie, Zespół Służby Kuratorskiej, placówki oświatowe działające na terenie Gminy Włoszczowa, placówki upowszechniania kultury i sportu, Wspólnota AA, organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Poniżej zostały przedstawione wyniki wybranych działań niektórych spośród wymienionych wyżej instytucji. Przedstawione dane obrazują sytuację w 2020 roku oraz w 2021 roku – według wskazanego stanu posiadania informacji.

1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włoszczowie w latach 2020-2021.

Rok 2020:

- ♦ odbyło się 12 posiedzeń,
- ♦ wpłynęło 16 wniosków o leczenie odwykowe,
- ♦ wydano 4 zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych,
- ♦ skierowano 4 wnioski do sądu o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;

Rok 2021:

- ♦ odbyło się 13 posiedzeń,
- ♦ wpłynęło 19 wniosków o leczenie odwykowe,
- ♦ wydano 9 zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych,
- ♦ skierowano 9 wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

2. Wybrane działania Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie, w tym działania Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Włoszczowa w latach 2020-2021.

Dane dotyczące liczby rodzin, w tym członków rodzin, którym OPS udzielił pomocy w powodu problemu alkoholowego.

Rok 2020:

- ♦ Pomocy udzielono 19 rodzinom, w których występował problem alkoholowy.
- ♦ Świadczenia niepieniężne otrzymało 13 osób,
- ♦ Świadczenia pieniężne otrzymały 18 osoby.

Rok 2021:

- ♦ Pomocy udzielono 22 rodzinom, w których występował problem alkoholowy.
- ♦ Świadczenia niepieniężne przyznano 13 osobom,
- ♦ Świadczenia pieniężne przyznano 19 osobom.

Tabela nr 2. Dane dotyczące wybranych działań Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Włoszczowa w latach 2020 - 2021.

Dane dotyczące wybranych działań Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Włoszczowa	2020 r.	2021 r.
Liczba założonych „Niebieskich Kart - A”.	58 - ogółem, w tym 39 - nowe procedury	45- ogółem, w tym 33 - nowe procedury
Liczba osób nadużywających alkohol podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie (na podstawie procedur „Niebieskie Karty”).	29 - ogółem, w tym 27 - mężczyźni 2 - kobiety	45 - ogółem, w tym 43 - mężczyźni 2 - kobiety
Liczba osób podejrzewanych o stosowanie przemocy, które wzięły udział w programie edukacyjno-korekcyjnym.	4	7
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Wszystkie osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, objęto pomocą OPS we Włoszczowie.	48	81
Liczba powiadomień przekazanych do prokuratury w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa.	1	3
Liczba wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe osoby podejrzanej o nadużywanie alkoholu, złożonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4	8
Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”.	37	44

3. Wybrane działania Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie w latach 2020-2021.

1. Liczba przestępstw na terenie Gminy Włoszczowa popełnionych pod wpływem alkoholu i środków oduczających:

Rok 2020

- ♦ 39 przestępstw z art. 178a § 1 Kodeksu karnego popełnionych przez osoby dorosłe, w tym 2 młodocianych (dot. prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego),

- ♦ 16 przestępstw z art. 207 § 1 Kodeksu karnego popełnionych przez osoby dorosłe (dot. znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy).

Rok 2021

- ♦ 34 przestępstwa z art. 178a § 1 Kodeksu karnego popełnionych przez osoby dorosłe (dot. prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego),
 - ♦ 9 przestępstw z art. 207 § 1 Kodeksu karnego popełnionych przez osoby dorosłe (dot. znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy).
2. Liczba wykroczeń na terenie Gminy Włoszczowa popełnionych pod wpływem alkoholu i środków odurzających:

Rok 2020

- ♦ 21 wykroczeń z art. 51 § 2 Kodeksu wykroczeń popełnionych przez osoby dorosłe (dot. zakłócania spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego albo wywoływania zgorszenia w miejscu publicznym),
- ♦ 126 wykroczeń osób dorosłych z art. 43¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (dot. nabywania lub spożywania napojów alkoholowych wbrew przepisom),
- ♦ 7 wykroczeń z art. 87 § 1 Kodeksu wykroczeń,
- ♦ 93 wykroczenia z art. 87 § 1a Kodeksu wykroczeń (w tym 1 nieletni),
- ♦ 20 wykroczeń z art. 87 § 2 Kodeksu wykroczeń (dot. prowadzenia pojazdu w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka).

Rok 2021

- ♦ 20 wykroczeń z art. 51 § 2 Kodeksu wykroczeń popełnionych przez osoby dorosłe (dot. zakłócania spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego albo wywoływania zgorszenia w miejscu publicznym),
- ♦ 278 wykroczeń osób dorosłych z art. 43¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (dot. nabywania lub spożywania napojów alkoholowych wbrew przepisom),
- ♦ 16 wykroczeń z art. 87 § 1 Kodeksu wykroczeń,
- ♦ 54 wykroczenia z art. 87 § 1a Kodeksu wykroczeń,

- ♦ 9 wykroczeń z art. 87 § 2 Kodeksu wykroczeń (dot. prowadzenia pojazdu w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka).
3. Liczba osób doprowadzonych na Komendę Powiatową Policji we Włoszczowie będących pod wpływem alkoholu:
Rok 2020 - 48 (w tym 39 uczestników awantur domowych),
Rok 2021 – 44 (w tym 19 uczestników awantur domowych).
 4. W latach 2020 i 2021 nie notowano wypadków w pracy popełnionych pod wpływem alkoholu;
 5. W roku 2020 odnotowano 2 wypadki i 7 kolizji popełnionych pod wpływem alkoholu, a w 2021 roku - odnotowano 1 wypadek i 2 kolizje popełnione pod wpływem alkoholu;
 6. W roku 2020 wszczęto 60 postępowań w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskiej Karty”, a w roku 2021 - wszczęto 56 postępowań;
 7. W 2020 roku odebrano 26 praw jazdy za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu, a w 2021 roku - odebrano 35 praw jazdy za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu;
 8. W 2020 roku przeprowadzono 101 interwencji w związku z zakłócaniem porządku publicznego, a w 2021 roku -166 interwencji.

Rozdział II.

Charakterystyka uzależnień

2.1. Rodzaje uzależnień

„Aktualna klasyfikacja wyróżnia 8 grup środków psychoaktywnych:

- ♦ alkohol,
- ♦ opiaty (morfina, heroina, mleczko makowe i in.),
- ♦ kanabinole (marihuana, haszysz),
- ♦ leki i substancje o działaniu uspokajającym i nasennym (relanium, nitrazepam i in.),
- ♦ kokaina,
- ♦ inne substancje pobudzające (m.in. amfetamina),
- ♦ substancje halucynogenne (LSD, psylocybina i in.),
- ♦ lotne rozpuszczalniki (zawierające toluen, octan etylu, octan butylu i inne, np. w rozpuszczalnikach do farb, klejach, zmywaczach do skór),
- ♦ tytoń,
- ♦ substancje inne niż wyżej wymienione lub kilka substancji.²”

C. Guerreschi uzależnienia behawioralne określa mianem tzw. nowych uzależnień, w których „substancje chemiczne nie odgrywają żadnej roli”, a ich przedmiotem są „zachowania i działania akceptowane społecznie”.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- ♦ patologiczny hazard,
- ♦ uzależnienie od komputera/sieci internetowej,
- ♦ pracoholizm,
- ♦ zakupoholizm,
- ♦ uzależnienie od seksu/pornografii,
- ♦ uzależnienie od ćwiczeń fizycznych,
- ♦ uzależnienie od telefonu komórkowego,
- ♦ kompulsywne objadanie się³.

²<https://www.odnowa24h.pl/uzaleznienie-od-substancji-psychoaktywnych-a-uzaleznienie-behawioralne/>

³ Guerreschi C., Nowe uzależnienia, Wydawnictwo Salwator, Kraków, 2006, s. 24.

2.2. Grupy uzależnień

Uzależnienie fizyczne (fizjologiczne) charakteryzuje się bardzo trudnym do opanowania i silnym pociąganiem do zażywania jakiejś substancji wywołującej zmiany stanu świadomości bez względu na złe konsekwencje.

Psychiczne uzależnienie jest wtedy, gdy dana osoba, przez jakiś czas (nawyk musi być regularnie powtarzany przez okres około 30 dni) wykonywała jakąś czynność i zaprzestanie powoduje u niej uczucie braku czegoś, dyskomfortu. Jest to trudniejsze do zdiagnozowania, ponieważ nie występują przy nim objawy fizyczne, wszystko odbywa się na poziomie psychiki. W pewnym momencie taki człowiek nie jest w stanie sam sobie poradzić z zaprzestaniem czegoś, tkwi w pętli i odnosząc się do definicji uzależnienia – czasem może nie być świadomy, że coś takiego robi, ponieważ wykonuje to poza świadomością, odruchowo. Do grupy **uzależnień psychicznych** zaliczamy np. stające się ostatnio ogromnym problemem uzależnienie od komputera i Internetu, hazard, zakupoholizm, pracoholizm, jedzenioholizm, nadmierne dbanie o swój wygląd, telewizor, seks. Grupa ta jest otwarta i można wyróżnić inne rodzaje uzależnień, ponieważ mogą być najróżniejsze. Wszystkie je charakteryzuje jedno – przymus wewnętrzny wykonywania ich.

Uzależnienie społeczne następuje wtedy, gdy dana osoba jest bardzo uzależniona od jakiejś grupy ludzi. Nie bacząc na konsekwencje, dostosowuje się za wszelką cenę do innych członków grupy. Zmienia swoje zachowanie, aby pasowało do ogółu, wygląd, a może też sięgać po substancje psychoaktywne, jeśli zażywa je też grupa⁴.

2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania⁵. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu⁶.

Dzieci i młodzież szkolna oraz dorośli angażują się w zachowania ryzykowne z powodu

⁴ <https://leczeniealkoholizmu.com/czytelnia/rodzaje-uzaleznien-charakterystyka/>

⁵ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

⁶ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

braku umiejętności radzenia sobie z różnymi problemami jak np. radzenie sobie ze stresem, emocjami, trudność w rozwiązywaniu konfliktów. Poza powyższymi kompetencjami istnieją czynniki, które przyczyniają się do angażowania w zachowania ryzykowne – czynniki ryzyka, a także są czynniki, które chronią przed podejmowaniem zachowań problemowych.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka⁷:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne.

Warto przywołać badania prowadzone przez K. Ostaszewski, D. Biechowska, A. Pisarska, M. Sowińska, „Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych u młodzieży w wieku 17-19 lat”, dzięki którym autorzy wyodrębnili czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące związane z problemami behawioralnymi⁸.

Czynniki ryzyka problemowego hazardu:

- ◆ indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- ◆ inne zachowania ryzykowne młodzieży, w tym nadużywanie Internetu
- ◆ wagary
- ◆ stosowanie cyberprzemocy

Czynniki ryzyka nadużywania Internetu:

- ◆ dolegliwości somatyczne i psychiczne
- ◆ przykre doświadczenia związane z byciem ofiarą cyberprzemocy
- ◆ problemowe zakupy

Czynniki ryzyka problemowych zakupów:

- ◆ spędzanie czasu wolnego w galeriach handlowych
- ◆ ekspozycja na zachowania ryzykowne kolegów

⁷ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

⁸ Ostaszewski K., Biechowska D, Pisarska A., Sowińska M (2017). Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych u młodzieży w wieku 17- 19 lat: Badania podłużne – kontynuacja. Raport końcowy z badań z badań jakościowych i ilościowych. Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, Warszawa.

- ♦ dolegliwości somatyczne i psychiczne uczniów
- ♦ inne zachowania ryzykowne, w tym przede wszystkim używanie narkotyków oraz używanie leków

Czynniki ryzyka nadmiernego grania w gry komputerowe:

- ♦ bycie sprawcą cyberprzemocy

Czynniki ryzyka korzystania ze stron pornograficznych:

- ♦ ekspozycja na ryzykowne zachowania rówieśników
- ♦ indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- ♦ objawy depresji

Czynniki, które chronią przed problemowym hazardem:

- ♦ akceptacja siebie (samoocena)
- ♦ wykorzystywanie przez młodzież czasu wolnego do czytania książek dla przyjemności

Czynniki, które chronią przed nadużywaniem Internetu:

- ♦ utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami i rówieśnikami (wsparcie rodziców i dobre relacje z rówieśnikami)
- ♦ sposób spędzania wolnego czasu (przeznaczanie czasu wolnego na odrabianie lekcji, spędzanie czasu wolnego poza domem, sport i inne formy aktywności fizycznej)

Czynniki, które chronią przed problemowymi zakupami:

- ♦ akceptacja siebie (samoocena)
- ♦ dobre relacje z rówieśnikami
- ♦ wsparcie rodziców

Czynniki, które chronią przed nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych:

- ♦ wsparcie społeczne (wsparcie rodziców i wsparcie przyjaciół)

Czynniki, które chronią przed korzystaniem ze stron pornograficznych:

- ♦ monitorowanie przez rodziców czasu wolnego i relacji społecznych dorastającego młodego człowieka
- ♦ uprawianie sportu i aktywność fizyczna w czasie wolnym
- ♦ praktyki religijne i wiara w Boga

Rozdział III.

Diagnoza lokalnych problemów społecznych na terenie Gminy Włoszczowa

W pierwszym kwartale 2022 r. na zlecenie Gminy Włoszczowa przeprowadzono badania ankietowe na temat podstawowych problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, przemocy oraz uzależnieniami behawioralnymi, czasem wolnym, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Włoszczowa wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci i młodzież szkolna,
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży napojów alkoholowych,

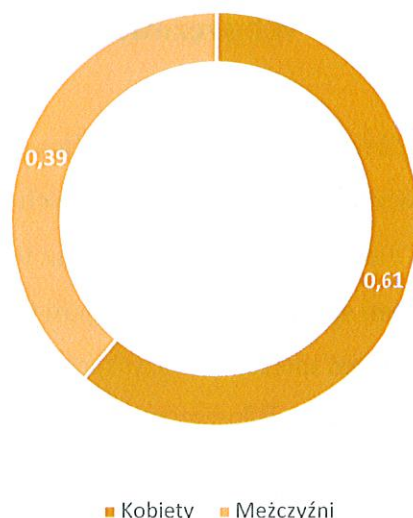
W poniższym podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Włoszczowa można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach ankietowanych. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

3.1. Dorośli mieszkańcy

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Włoszczowa, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 61 kobiet oraz 39 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 42,0 lat.

Rozkład płci respondentów

- ♦ W opinii mieszkańców Gminy Włoszczowa najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od alkoholu (75%), uzależnienie od papierosów (72%) oraz zanieczyszczenie powietrza (71%)**. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.
- ♦ Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy **Gminy Włoszczowa odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka**. Mieszkańcy Gminy Włoszczowa rzadko spożywają alkohol, wypijając przy tym małe ilości. Jednakże w ramach profilaktyki społeczeństwa jest wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Włoszczowa kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością,

radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- ♦ **Palenie wyrobów tytoniowych** jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Włoszczowa niezbyt rozpowszechnionym nałogiem. Większa część mieszkańców w ogóle nie pali papierosów oraz e-papierosów – ani okazjnie, ani nałogowo.
- ♦ Badani respondenci deklarują, że znają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. **narkotyki i dopalacze. 45% z nich deklaruje, że zna, co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje.** Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się **marihuana (26%), dopalacze (16%) oraz amfetamina i leki (po 11%).** Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- ♦ Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Włoszczowa jest zauważalne. **29% mieszkańców ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a aż 39% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi.** Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład przeprowadzić na terenie Gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.
- ♦ Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Gminy Włoszczowa można określić na średnim poziomie ryzyka. 23% badanych ocenia, że jest to bardzo i dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze badani wskazują, iż jest to sposób na podbudowanie domowego budżetu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.
- ♦ Większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.

3.2 Sprzedawcy napojów alkoholowych

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Włoszczowa. Grupa badana stanowiła 8 kobiet i 12 mężczyzn. 5% respondentów to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, a 95% to właściciele takich punktów. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 49,5 lat.

- ♦ Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **względnie odpowiedzialnie podchodzą** do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol **45% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 50% robi to często**. Jednakże, zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Włoszczowa, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

3.3. Dzieci i młodzież

W badaniu wzięło udział 1000 uczniów klas 4-6 i 7-8 szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych z Gminy Włoszczowa.

- ♦ **Spożywanie napojów alkoholowych** przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Włoszczowa można określić na **średnim poziomie ryzyka**. Inicjację alkoholową ma za sobą 6% ankietowanych uczniów SP 7-8 oraz 54% uczniów SPP. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- ♦ Młodzi ludzie deklarują najczęściej spożywanie piwa (SP 7-8: 8%; SPP: 33%) oraz wódki (SP 7-8: 5%; SPP: 32%). Tutaj warto zaznaczyć, że część młodych ludzi (SP 4-6: 7%; SP 7-8: 10%; SPP: 20%) jest przekonana o prawdziwości mitu jakoby alkohol w piwie był

„słabszy”. Większość uczniów przyjmuje konstruktywne postawy wobec substancji psychoaktywnych i ma świadomość ich szkodliwości.

- ♦ Badania wykazały, że pewien odsetek badanych **młodych mieszkańców Gminy Włoszczowa** palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 3% uczniów SP 7-8 oraz 17% SPP. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego. Jednocześnie, niepokojący jest bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- ♦ Jak wynika z badań problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze występuje** wśród uczniów szkół Gminy Włoszczowa (SSP: 6%). 1% młodszych uczniów, 5% starszych uczniów oraz 15% najstarszych uczniów – potrafi ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu łatwe. W związku z powyższym należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- ♦ Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego**. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- ♦ Wyniki uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej. **19% uczniów SP 4-6; 26% uczniów klas SP 7-8 oraz 32% uczniów SPP doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu. Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 - 17%; SP 7-8 - 28%; SPP - 34%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 26%; SPP - 39%).**
- ♦ Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, a internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- ♦ Uczniowie z Gminy Włoszczowa zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfonu. Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu.
- ♦ Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemu przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- ♦ Uczniowie w Gminie Włoszczowa deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców. Jednocześnie warto zauważyć, że większość uczniów nie ufa swoim

nauczycielom i nie skorzystaliby z możliwości rozmowy z nimi na temat problemów z substancjami psychoaktywnymi.

- ♦ **Uczniowie przyznają, że doświadczają agresji słownej.** Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

Rozdział IV.

Cele i zadania Programu

4.1. Cele i zadania Programu

Celem głównym niniejszego Programu jest zwiększenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w szkołach, edukacja publiczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym, a także przemocy w rodzinie, wzmocnienie działań w zakresie promocji zdrowego stylu życia.

Cele szczegółowe:

- ♦ zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, a także uzależnień behawioralnych
- ♦ zdobycie odpowiednich kompetencji przez osoby pracujące w zakresie profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez możliwość uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach
- ♦ wypracowanie efektywnej współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami, organizacjami działającymi na rzecz profilaktyki uzależnień
- ♦ redukcja szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych
- ♦ promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, jak i również dorosłych mieszkańców gminy

ZADANIE		DZIAŁANIE	WSKAŹNIKI
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych oraz udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychologicznej, prawnej a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.	♦ prowadzenie poradnictwa przez różnych specjalistów; ♦ prowadzenie zajęć terapeutycznych i poza terapeutycznych dla osób z problemami alkoholowymi oraz dla sprawców przemocy/prowadzenie punktu konsultacyjnego; ♦ doposażenie w niezbędne pomoce naukowe i sprzęt do diagnozy, leczenie i prowadzenie zajęć terapeutycznych (sprzęt, materiały, pozycje książkowe, broszury, materiały do badań przesiewowych itp.); ♦ opłacenie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie	○ wydatki w budżecie gminy ○ liczba przeprowadzonych porad ○ liczba zorganizowanych wypoczynków dla dzieci i młodzieży ○ liczba osób uczestniczących w zorganizowanych wypoczynkach ○ liczba przeprowadzonych zajęć, szkoleń

		uzależnienia od alkoholu, a w tym również koszty sądowe związane z opłaceniem wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe oraz koszty komornicze; ♦ tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo – wychowawczych (w tym dofinansowywanie remontu obiektów przeznaczonych do prowadzenia zajęć, wraz z zakupem niezbędnego sprzętu, wyposażenie w materiały edukacyjne, pomocowe, środki czystości, udział w zajęciach rekreacyjnych w tym np.: na basenie) dla dzieci, w tym dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych, prowadzonych w placówkach oświatowych, sołectwach oraz przez Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie i organizacje pozarządowe; ♦ finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych; ♦ finansowanie wypoczynku i rekreacji, zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży z terenu Gminy Włoszczowa, w tym dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk zagrożonych, m.in. poprzez: ○ przeprowadzenie „Akcji Zimowej”, mającej na celu zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych. Gmina Włoszczowa dofinansuje realizację przedsięwzięć, promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia, wolny od uzależnień – np. w postaci pogadanek, prelekcji, konkursów plastycznych, a także zajęć ruchowych, wycieczek, czy wyjazdów do kina, na basen, w czasie których propagowane będą treści profilaktyczne. Akcja organizowana będzie we współpracy z różnymi podmiotami i instytucjami, w tym z	○ liczba złożonych wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe
--	--	---	--

		KPP Włoszczowa, placówkami oświatowymi, Biblioteką Publiczną we Włoszczowie, Domem Kultury we Włoszczowie, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji we Włoszczowie; ○ organizację „Akcji Letniej” zmierzającej do zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży w czasie wakacji, zarówno w formie zorganizowanego wyjazdu wypoczynkowego, jak również poprzez zagospodarowanie wolnego czasu w różnych formach (np.: zajęć artystycznych, sportowych, ruchowych, zawodów sportowych, festynów, koncertów organizowanych przez lub we współpracy z placówkami kulturalnymi, oświatowymi, Komendą Powiatową Policji we Włoszczowie, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji we Włoszczowie lub innymi podmiotami, które złożą oferty realizacji); ○ zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - dorosłych i dzieci; ○ podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy; ○ zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, sposobu reagowania na przemoc i możliwości uzyskania pomocy; ◆ rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy.	
2.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży a także	◆ organizowanie warsztatów profilaktycznych na tematy związane z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz z uzależnieniami behawioralnymi; ◆ udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki;	○ wydatki w budżecie gminy ○ liczba zorganizowanych przedsięwzięć ○ liczba podmiotów współpracujących ○ liczba przeprowadzonych warsztatów

organizowanie i prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych	♦ organizowanie w szkołach olimpiad, turniejów, konkursów z nagrodami dot. profilaktyki uzależnień, zdrowego trybu życia; ♦ organizowanie, finansowanie i dofinansowanie do wycieczek i wyjazdów dla dzieci i młodzieży do teatru, kina; ♦ wspieranie działań w zakresie profilaktyki podejmowanych przez młodzież; ♦ prowadzenie działań diagnostycznych wśród dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców; ♦ współpracowanie z jednostkami organizacyjnymi gminy, pomocniczymi i organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań; ♦ finansowanie zakupu opracowań, książek, czasopism, publikacji, materiałów multimedialnych związanych z profilaktyką uzależnień; ♦ profilaktyka i działania informacyjno-edukacyjne oraz szkoleniowe w zakresie rozpoznawania i reagowania na uzależnienia behawioralne, jak i uzależnienia od substancji psychoaktywnych dla opiekunów, rodziców poprzez organizowanie szkoleń, spotkań; ♦ finansowanie rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, dającej możliwość rozszerzenia oferty o różne formy pozalekcyjnych zajęć sportowych, stanowiących alternatywne formy spędzania wolnego czasu, w tym dofinansowywanie budowy i remontu obiektów sportowych i bazy sportowej, wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i zagospodarowaniem terenu; ♦ realizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i mieszkańców stanowiących alternatywne formy spędzania wolnego czasu jako element działań profilaktycznych; ♦ organizacja i finansowanie imprez	profilaktycznych ○ liczba działań skierowanych do rodziców, opiekunów ○ liczba kampanii, w której uczestniczyli dzieci, młodzież oraz dorośli
--	--	---

		sportowo-kulturalnych, ukierunkowanych na popularyzację zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu, przemocy i narkotyków, organizowanych przez różne podmioty, instytucje i placówki oraz organizacje pozarządowe (np. konkursy, koncerty, warsztaty itp.).	
3.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz rozwiązywaniu problemów alkoholowych	♦ wspieranie oraz dofinansowanie działań w obszarze profilaktyki; ♦ podejmowanych przez różne podmioty; ♦ wspieranie organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zgodnie z zasadami określonymi w w/w ustawie; ♦ współpraca i wspieranie ruchów samopomocowych oraz grup wsparcia, współdziałanie w zakresie propagowania stylu życia bez uzależnień oraz przedsięwzięć integrujących środowiska trzeźwościowe, wspomagające proces wychodzenia z nałogu i utrzymanie abstynencji, organizowanych w celu wymiany doświadczeń i integracji przez włoszczowską grupę AA – „Płomień”; ♦ finansowanie kosztów osobowych pracownika merytorycznego zajmującego się między innymi realizacją zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii; ♦ organizacja lub finansowanie udziału w szkoleniach przedstawicieli instytucji, podmiotów, organizacji pozarządowych, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej GKRPA, zajmujących się rozwiązywaniem problemów	○ wydatki w budżecie gminy ○ liczba organizacji współpracujących ○ liczba przeprowadzonych szkoleń ○ liczba wniosków o leczenie odwykowe ○ liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży ○ liczba założonych Niebieskich Kart ○ liczba zorganizowanych imprez lokalnych

		alkoholowych i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie; ♦ współpraca z Policją (poprzez np. patrole Policji w czasie imprez lokalnych, festynów rodzinnych, działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach poprzez działania, edukacyjne, szkoleniowe, kampanie społeczne, działania interwencyjno-sprawdzające); - nawiązanie współpracy z policją w celu zwiększenia liczby kontroli wśród kierujących pojazdami pod kątem zawartości w organizmie środków psychoaktywnych; ♦ współpraca z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz innymi instytucjami i podmiotami; ♦ działania i zadania GKRPA: ○ podejmowanie czynności mających na celu zmotywowanie osoby z problemem uzależnienia od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego, w tym m.in.: ○ przyjmowanie i rejestrowanie wniosków o leczenie odwykowe, kierowanych przez różne podmioty i instytucje; ○ przeprowadzanie rozmów z osobami, które wystąpiły z wnioskami; ○ motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego osób, wobec których skierowano wnioski do GKRPA; ○ monitorowanie procesu leczenia; ○ podejmowanie czynności zmierzających do wydania orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu; ○ zlecanie przeprowadzenia badań przez biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania formy leczenia osób zgłoszonych do GKRPA; ○ kierowanie wniosku do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego; ○ kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację nieletnich dzieci;	
--	--	--	--

		○ występowanie członków GKRPA przed sądem w sprawach dotyczących kierowania na leczenie odwykowe; ○ opiniowanie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady gminy na podstawie art. 18 ust.3a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zawiadamianie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się, sporządzanie „Niebieskich Kart”; ○ udział przedstawicieli GKRPA w pracach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Włoszczowa; ○ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej. Współpraca z instytucjami (Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, poradnia uzależnień, kuratorzy, sąd itp.) w sprawach zgłoszonych do GKRPA; ○ prowadzenie działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego; ○ koordynacją pracy GKRPA zajmuje się jej Przewodniczący, który współpracuje z Wydziałem Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Włoszczowa i korzysta z jego logistycznego wsparcia; ○ koszty szkoleń, podróży służbowych i diet członków Komisji związanych z pełnieniem funkcji członka Komisji pokrywane są ze środków przeznaczonych na realizację Programu. Decyzję o skierowaniu na szkolenie podejmuje Burmistrz na wniosek Przewodniczącego GKRPA;	
--	--	---	--

		o zakup materiałów biurowych i sprzętów niezbędnych do realizacji zadań GKRPA.	
4.	Ograniczenie dostępności alkoholu	♦ prowadzenie działań zmierzających do wyeliminowania nieprawidłowości, w zakresie obrotu napojami alkoholowymi na terenie Gminy Włoszczowa, a w szczególności dotyczących: - o naruszania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych; - o niedozwolonego podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym; ♦ występowanie do Policji o wszczęcie postępowania w sprawach o naruszenie ograniczeń ujętych w/w punkcie na podstawie materiałów zgromadzonych przez GKRPA.	- o liczba przeprowadzonych kontroli - o liczba zgłoszeń o nieprawidłowościach sprzedaży alkoholu
5.	Zwiększanie kompetencji osób związanych z działalnością na rzecz profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	o organizowanie i finansowanie szkoleń dla członków GKRPA, specjalistów, osób zaangażowanych w realizację programu oraz zajmujących się budowaniem, koordynacją i realizacją programu, problemem uzależnień, przemocy i inicjujących działania profilaktyczne.	o liczba przeprowadzonych szkoleń

Rozdział V.

Realizacja Programu

5.1. Adresaci Programu

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Włoszczowa, a w szczególności:

- ♦ osoby i rodziny z problemem alkoholowym oraz narkomanii
- ♦ osoby uzależnione i współuzależnione,
- ♦ osoby pijące szkodliwie i ryzykownie,
- ♦ dzieci i młodzież szkolna w tym m.in. z grup podwyższonego ryzyka,
- ♦ osoby doświadczające przemocy w rodzinie oraz stosujące przemoc w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym,
- ♦ podmioty działające w obszarze profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ♦ rodzice, nauczyciele, pracodawcy, sprzedawcy alkoholu i inni.

5.2. Realizatorzy i finansowanie Programu

1. Jednostką realizującą Program jest Urząd Gminy Włoszczowa.
2. Źródłem finansowania programu są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.
3. Zadania programowe realizowane będą także poprzez:
 - ♦ zlecenie zadań wydziałom i gminnym jednostkom organizacyjnym w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych;
 - ♦ zakupy i zlecenia zewnętrzne (np. konkursy ofert, zamówienia publiczne);
 - ♦ zakupy świadczeń dla osób uzależnionych i ich rodzin w podmiotach leczniczych/prowadzenie punktu konsultacyjnego;
 - ♦ finansowanie i współfinansowanie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty występujące z ofertą.
4. O finansowaniu lub dofinansowaniu realizacji przedsięwzięć ujętych w Programie decyduje Burmistrz.

5. Partnerami biorącymi udział w realizacji Programu będą m.in.:
- ◆ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - ◆ placówki oświatowe;
 - ◆ Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie;
 - ◆ Zespół Interdyscyplinarny Gminy Włoszczowa
 - ◆ placówki upowszechniania kultury i sportu;
 - ◆ placówki ochrony zdrowia;
 - ◆ organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - ◆ Wspólnota AA;
 - ◆ Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie;
 - ◆ Sąd Rejonowy we Włoszczowie;
 - ◆ Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie;
 - ◆ organy/jednostki administracji rządowej i samorządowej;
 - ◆ Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Rozdział VI.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych

1. Członkom Komisji ustala się wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego ustawą w roku, w którym dokonuje się wypłaty wynagrodzenia.
2. Wynagrodzenie określone w ust. 1 przysługuje za:
 - a. udział w posiedzeniach i pracach Komisji,
 - b. udział w przeprowadzanych kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych:
 - ♦ 100 % wynagrodzenia określonego w ust. 1 za skontrolowanie co najmniej trzech punktów sprzedaży podczas jednej kontroli,
 - ♦ 50% wynagrodzenia określonego w ust. 1 za skontrolowanie mniej niż trzech punktów sprzedaży podczas jednej kontroli.
3. Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzana jest na podstawie imiennego upoważnienia udzielonego przez Burmistrza Gminy Włoszczowa członkom Komisji.
4. Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności sporządzana każdorazowo na posiedzeniu GKRPA lub podczas przeprowadzonej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zatwierdzona przez Przewodniczącego Komisji i Naczelnika Wydziału Spraw Obywatelskich pod względem merytorycznym.
5. Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie po zatwierdzeniu przez Burmistrza lub osobę upoważnioną sporządzonej listy obecności w terminie 14 dni od dnia dostarczenia listy obecności do Wydziału Finansowego Urzędu Gminy Włoszczowa.

Rozdział VII.

Nadzór i monitorowanie Programu

1. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Burmistrz Gminy Włoszczowa, który za pośrednictwem wskazanych komórek oraz jednostek organizacyjnych na bieżąco monitoruje realizację zadań ujętych w Programie.
2. Burmistrz Gminy Włoszczowa sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.
3. Burmistrz Gminy Włoszczowa sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Centrum informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.
4. Monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy oraz przeciwdziałania przemocy poprzez pozyskiwanie i opracowywanie danych dotyczących tych problemów dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych i oceny skuteczności działań profilaktycznych podejmowanych dotychczas.
5. Monitorowanie sytuacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym poprzez pozyskiwanie i opracowywanie danych dotyczących tych problemów dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych i oceny skuteczności działań profilaktycznych podejmowanych dotychczas.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej

Jerzy Wiśniewski

